

Център “Отворено образование”

**✘ Умения за успешна
презентация**

Недостатъци на лекция, презентация

- Скучна, загуба на време;
- Прави слушателя пасивен;
- Губи се мотивация
- Еностранно общуване
- Слушателите не внимават
- Участниците няма да могат да потърсят необходимо изясняване
- Не отчита различното равнище на ангажираност на участниците

Пренебрегва старата поговорка
**„Умът възприема толкова,
колкото седалището може да понесе!”**

Недостатъци на лектора

Те знаят твърде малко как възрастните учат.

Те дори се гордеят , че не знаят как хората учат;

Разполагат с ограничен диапазон от обучителни умения

Обучението им по-скоро приковава,
а не освобождава ума;

Обръщат най-голямо внимание на най-умните,
а не на тези, които се нуждаят

Учат на неподходящи неща, слушателите се претоварват
с конкретно съдържание.

Недостатъци на лектора

Твърде много се доверяват на думите

**Колебаят да се доверят на учещите се,
предпочитат да ги контролират**

Малко разбират влиянието на собственото си поведение

**Те пренебрегват факта, че ученето трябва да породи
промяна в знанията, възприятията и поведението,
а не просто да изложи хората на дадена информация
или да покрие дадена тема.**

Кога използваме лекция и презентация

Трябва да представим нашето виждане или идеи на аудиторията;

Концепцията следва да бъде развита индуктивно и да бъде отговорено на очакваните въпроси;

Участниците изпитват потребност да задават въпроси или да коментират

Демонстриране на ново оборудване или на дадено устройство

Висок статут на представящия

Съдържанието се променя бързо, трябва да обобщим промените.

Подготовка за лекция и презентация

**Най-вероятно няма да може да покриеш всичко,
което искаш**

**Реши кое е най-съществено, кое е важно
и кое би могло да е също от полза.
изчерпи първото, покрий второто,
забрави за третото**

**По несъществените проблеми нека участниците
сами използват материали**

Подготовка за лекция и презентация

Постави целите:

Какво искаш да постигнеш до края на лекцията?

Какво искаш участниците да знаят на края на лекцията?

Планирай лекцията да покрие

по-малко от цялото време

Винаги е необходимо време да се задвижат нещата;

Въпросите винаги заемат повече време отколкото се предполага.

Подготовка за лекция и презентация

Раздели лекцията на отделни части

и следвай стандартната структура за ред
Раздели ги по отношение на времето и по отношение
на съдържанието;
Опитай да го направиш в блокове от по 10-15 минути
по всеки проблем.

Изнесай лекцията по бележки или по схематизирано съдържание

Четенето издига бариера между лектора и аудиторията;
Написаната лекция се превръща в изкопаемо,
което рядко се обновява.

Анализ на аудиторията

Ти не си най-важната личност в залата.

Помни, че участниците трябва да спечелят от общуването с теб.

Запитай се:

Кои са тези хора?

Демографски характеристики

Нагласи, очаквания, опасения, равнище на интерес;
опит, знание по темата.

В каква обстановка ще проведеш лекцията?

Анализ на аудиторията

Представи си, че си член на аудиторията и попитай:

”Как това послание ще ми въздейства тук, в този момент”?

„Кои са вижните неща за мен”?

„Как ще мога да разбера, приема,
подкрепя това, което ще чуя”?

Анализ на аудиторията

**Установи равнището на знания,
на възприемане и на поведение на аудиторията:**

„Какво искам слушателите да знаят“?

„Какво искам слушателите да правят“?

Препоръки за подходяща структура

Определи ясно целта на презентацията

Помисли какви са предварителните очаквания

Дай си сметка за подходящото равнище на сложност

Обмисли отново и ако трябва предефинирай целта си, за да я направиш по-реалистична и полезна за аудиторията.

Отдели 25% от времето за лекция на въведението, 60% за изложението и 15% за заключението.

Предварително реши как би могъл да съкратиш презентацията

В началото

Вместо да губиш време за технически подробности, по-добре напиши информацията и я разпространи.

Тогава използвай времето, за да:

Представиш съдържанието и защо то е важно за теб;

Да изясниш своите цели по отношение на аудиторията /когнитивни, поведенчески/;

Да установиш тона и очакванията – твоите и тези на аудиторията.

В началото

**Не започвай с предвидимото
„Добро утро, днес ще говорим за това и това...”**

**Започни с провокативен въпрос, анекдот или текущо събитие,
което има връзка с темата.**

**Нека групата зададе въпроси по темата –
подбери най-интересните и най-трудните от тях.**

**Постави проблем и обещавай, че ще покажеш
как да се реши до края**

Осигури участие от началото

Предварително раздай материали на групата

Дай им възможност да поставят въпроси

Дай проблем или случай, върху който да пороботят и който да представят;

Опитай се да извлечеш проблемите, които ги вълнуват, техните интереси

Нека участниците се представят в малки групи и да представят и споделят очакванията си

Осигури участие от самото начало

Нека да отговорят на въпроса – защо сме тук?

**Нека да запишат трите най-важни неща,
които очакват да получат**

**Нека да решат важен проблем,
имащ отношение към темата;**

Започни с някакво малко упражнение, игра;

Събери някаква интересна информация за групата

По време на лекцията, презентацията

Изнасяне на лекцията

Практикувай. Практикувай. Практикувай

Бъди такъв какъвто си!

Говори естествено

Използвай своите естествени черти – не се бори срещу тях

Говори по темата, не чети

По време на лекцията, презентацията

Променяй темпа на говорене и силата на гласа си!

Следи реакцията на аудиторията;

Повтаряй важните моменти, ако чувстваш, че е необходимо;

Използвай гласа си, за да подчертаваш важните точки;

Прави пауза пред нови точки, проблеми.

Използвай жестовете, за да наблегнеш на важни пунктове

Отнасяй се към жестовете като огледало на твоя глас;

Приспособи жестовете си към размерите на залата.

По време на лекцията, презентацията

Следи аудиторията

Опитай се да покриеш всички части на залата, като я разделиш на четири квадрата.

Ако прекият зрителен контакт е труден, опитай се да погледнеш над главите на участниците или между двама участници / те няма да забележат разликата/.

По време на лекцията, презентацията

Използвай езика, за да създаваш картини!

Използвай метафори, аналогии

Наблюдавай как говорят и представят други лектори!

Опитвай техники, които си наблюдавал у други

Като всяко умение изнасянето на лекция се придобива

По време на лекцията, презентацията

Посвещение и убедителност /достоверност/

Ти си най-важният човек в стаята!

Макар че презентациите и лекциите не са театър,
аудиторията е по-възприемчива, когато те са поднесени
по завладяващ начин

Помни, че възприемането е винаги по-силно
от действителността.

По време на лекцията, презентацията

Убедителността се усилва от:

**Това доколко се чувстваш сигурно и удобно
когато представяш материала**

Твоя ентузиазъм и интерес към процеса на преподаване

Твоите собствени идеи

Посвещението се усилва от:

Обвързване на твоя опит, идеи и чувства

Говорене от първо лице и не отделяне на себе си от темата

Показване на твоята „страст“ към темата

По време на лекцията, презентацията

Кое влияе върху убедителността?

От трите елемента, които влияят върху убедителността на това, което изнасяш

Думите, които произнасяш/ вербалното/ - 7%

Вокалното / как звучиш, когато ги казваш/ -38%

Визуално /как изглеждаш, когато ги казваш/ - 55%

Твоята енергия и интензивност ще раздвижат аудиторията и ще помогнат на теб/ и на тях/ да постигнете твоите цели

Още няколко добри съвети

Познавай добре темата;

Подготви се добре, ако трябва – упражнявай се;

Запиши се и виж как представяш;

Подчертай своите цели в самото начало.

Помни, че участниците желаят веднага да научат отговора на въпроса „Какво ще ми даде тази лекция?“

Използвай визуални материали и се увери, че те могат да бъдат разчитани лесно;

Още няколко добри съвети

Наблюдавай своите техники на представяне – тон, жестове, движения и паузи; променяй темпото, не стой постоянно зад катедрата или на подиума;

Поддържай зрителен контакт с аудиторията;

Използвай хумор, анекдоти, примери, аналогии;

Използвай и раздавай материали;

Дишай добре;

Недей да четеш, използвай само бележки;

Още няколко добри съвети

Изненадвай аудиторията

Излъчвай убеждение, предавай доверие

Опровергавай внимателно

Показвай своята енергия и ентузиазъм

Внимателно подготвяй своето начало –
то ще зададе тона на представянето

Обръщай внимание и на приключването –
дай на аудиторията послание, което ще помнят

Още няколко добри съвети

Търси обратна връзка

Избягвай мънкане, неясно изразяване, прекалено възклицания;

Опитай се да опознаеш аудиторията – интереси, възприятия, очаквания, среда;

Оценявай постоянно аудиторията по време на представянето и се приспособявай, когато е необходимо;

Приключвай навреме;

Облечи се подходящо;

Още няколко добри съвети

**Чрез представянето изразявай личността си,
говори за себе си, за очакванията си,
за твоите пропуски или разочарования;**

Обръщай се лично към аудиторията;

**Включвай практически указания
”как да стане” в своето представяне;**

**Избягвай тежките статистики,
говори по-общо за количествени понятия;**

Използвай нормален език, не говори надуто;

Опитвай тонът на гласа ти да бъде естествен.

По време на представянето

Нека участниците определят какви проблеми възникват, какви въпроси могат да поставят;

Дай им някакъв кратък материал, който да обсъдят и която да им помогне да осмислят казаното дотук;

Нека всеки работи със съседа си и да определят въпросите на този етап;

Дай задача , която да направят по групи, за да се види как се справят с материала.

По време на представянето

Раздели участниците – едната група задава въпроси, другата – търси изясняване, третата – несъгласна, четвъртата – съгласна, петата – прилагаща наученото

Предложи ситуация, която участниците да изиграят

Нека малко да отдъхнат, да помълчат и да дишат спокойно

Нека няколко участници да дискутират проблема пред останалите;

В края на лекцията, презентацията

Много лектори говорят до последния миг

Вместо това:

Планирай времето така, че да приключиш 5 минути по-рано, за да може да обобщиш, да повдигнеш и да отговориш на въпроси;

Ако ще имаш още една лекция, дай препоръки как слушателите да се подготвят, какво да прегледат, на какви въпроси да обърнат внимание.

Презентация

Използвай максимата на британските парламентаристи

**„Първо положи усилия
да се подновиш за изказването,
след това положи усилия
да скриеш подготовката”**

Обърни внимание

Запознай се с помощните материали и техника, които ще ти трябват в залата, достатъчно време преди официалното представяне

Помисли какво ще говориш в моментите, когато сменяш слайдовете

Покажи целия слайд/ не закривай никаква част от него/, кажи накратко за какво се отнася и чак тогава започни с детайлите.

За предпочитане е /ако залата позволява/ да стоиш отляво на екрана, гледано от залата.

Обърни внимание

В никой момент не закривай екрана

**Посочвай екрана с показалка в лявата ръка
и гледай към публиката колкото се може повече.**

**С дясната ръка жестикулирай и
илюстрирай важните моменти.**

**Овладей гласа си – постарай се да те чуват всички,
модулирай тембъра и интонацията си,
така че да задържиш вниманието на аудиторията
и тя да не заспи.**

Поддържай визуален контакт с аудиторията.

Как да се постигне взаимодействие с аудиторията?

Ученето се осъществява най-добре,
когато става в активна, а не в пасивна среда

Взаимодействието е продължителен път

Оцени какво правиш ти, тук и сега;

Определи дали или не съдържанието е разбираемо;

Сподели отговорността за ученето с участниците.

Как да се постигне взаимодействие с аудиторията?

Имай подготвени въпроси - започни с относително по-лесните, достъпните;

Дай хипотетични упражнения, упражнения за решаване на проблеми, мозъчни атаки;

Работи така, че всеки да е включен, дори и в големите групи

Нека участниците да споделят въпроси с човека до тях, обсъдете ги в цялата група;

Разпредели групи да работят по отделни проблеми.

Как да се постигне взаимодействие с аудиторията?

Движи се!

Започни лекцията , когато си отпред, покани участниците да решат проблем – по този начин показваш, че ученето е общо преживяване

Дъска / флипчарт/

Използвай дъската / слайдове, мултимедия/, за да засилиш визуално своите гледни точки.

Ако трябва да работиш много на дъската: подготви част от нещата предварително

Направи копия и ги раздай

Използвай мултимедия

Как да се постигне взаимодействие с аудиторията?

Не говори, докато пишеш,
освен ако си с лице към аудиторията
Аудиторията губи голяма част от думите,
които казваш към дъската

Ограничи количеството материали,
които ще представяш като слайдове
или с мултимедия
Страницата, която четеш, вероятно съдържа
повече от максимума, който може да използваш

Как да се постигне взаимодействие с аудиторията?

Планирай работата си на дъската!

Най-важната част на дъската е горният ляв ъгъл, така че може да започнеш оттам.

Помни, че участниците не виждат това, което е най-ниско на дъската

Помни – всички визуални материали са нещо допълнително, а не заместват изнасянето на лекцията

Получаване на обратна връзка

Търси постоянно обратна връзка

**Използвай зрителния контакт за
постоянна обратна връзка**

Опитай се да направиш обзор на казаното

Запиши с камера лекцията

Подготовка на нагледни материали

Използвай до 8 реда текст с ключовите послания

Ограничи всеки от тези редове до не повече от 40 букви и символи.

Използвай главни и малки букви

Големината на шрифта трябва да е не по-малка от 18pt за текст и 20-22 за заглавията

Подготовка на нагледни материали

Използвай предимно черен цвят

За подчертаване на елементи от посланието
използвай не повече от 2-3 допълнителни цвята

Илюстрирай посланието си

**Предварително провери дали материалите ти
се виждат от всички места в аудиторията**

За всеки слайд планирай да говориш по 1-2 минути

Въпроси и отговори

Още в увода кажи дали искаш да те прекъсват с въпроси

Уместни са следните препоръки.

Посочвай с отворена ръка човека, който искаш да ти зададе въпрос

Изслушай целия въпрос.

Повтори го или перифразирай, за да стане ясно, че си го разбрал правилно и за да е сигурно, че го е чула цялата аудитория.

Въпроси и отговори

В общия случай насочи отговора към други хора от аудиторията, за да я направиш съпричастна.

Опитай се да дадеш кратък отговор, който не се различава много от първоначалното равнище и стил на презентацията.

Прекрати отговарянето на въпроси, когато те започнат да се изчерпват

Защо задаваме въпроси?

Целим:

Да провериш доколко участниците възприемат, разбират и задържат информация

Да поправиш погрешни възприятия и разбирания

Да придобиеш представа за пропуски, които се нуждаят да бъдат попълнени

Защо задаваме въпроси?

Да узнаеш за съпротиви сред аудиторията

Да дадеш възможност за обсъждане
и за прилагане на ново знание

Да може да подчертаеш нещо или да повториш нещо

Да може да окажеш помощ на аудиторията

Като деца се учим:

Да не задаваме въпроси на непознати –
защото е неучтиво или опасно

Да не задаваме въпроси,
които могат да смутят някого

Да не задаваме въпроси , които могат да поставят
под съмнение авторитета, капацитета на някого

Да не показваме собственото си невежество
чрез задаване на глупав въпрос

Да не смущаваме заетите хора с въпроси

Техники за задаване на въпроси

Моделиране

Да задаваме въпроси, които участниците биха задали, но не го правят;

Изчакване

Да изчакаме пет-шест секунди след задаването на въпроса

Добрият въпрос е:

Кратък: дългият въпрос смущава, обърква;

Ясен: насочен в един пункт. Многомерните въпроси водят до потиснатост, а не до мисли;

Насочен: към обсъждания въпрос

Предизвикателен: предизвиква мисълта, провокира

Видове въпроси

Конвергентни въпроси – събират факти, за да формират теория: например „Като се основавате на видяното поведение във видеоматериала, какви принципи може да извлечете?“

Дивергентни – изискват обяснение, интерпретация: „Как ще обясните едн какво си поведение, факт..?“

Оценъчни – изискват съждения/чрез изучаване и анализ/: „Как ще характеризирате шефа на компанията като лидер? Като предаващ информация? Като наставник?“

Видове въпроси

Субективни – „Какво мислиш за това и това?“

Обективни - „Какви са елементите на добра система за адаптиране на младите работници към работата?“

Проблемни – „При тази ситуация, какви са елементите на успешна намеса от страна на ръководството?“

Видове въпроси

Опипващи въпроси:

Да изяснят отговор: „Какво разбираш под...?“

Да обосноват отговор: „Защо смяташ, че е така?“

Да разширят отговор

”Някой може ли да развие тази мисъл?“

Да пренасочат отговор

Как да помогнем на участник да говори?

Невербално – като кимаме

Леки вербални подкрепи – „Да, добре, разбирам”

Журналистически – Кой, къде, кога, какво, защо, как

Чрез изявления – Кажете нещо повече,
ще бъде добре да обосновеш мнението си;

Как да помогнем на участник да говори?

„Ехо- опити” – да отразиш някои от мислите на казалия ги

Рефлексивни опити - когато променяш думите, но запазваш значението

Преформулиращи твърдения- те си чувстваш неловко лице в лице с твоя шеф

Как да стимулираме отговорите?

Постави въпроса. Изчакай 10 секунди.

Постави го пак. Дай на всеки шанс да отговори.

След това избери някой , който да отговори

Задавай въпроси, на които може да отговори всеки

**За по-сложните въпроси нека
всеки подготви писмен отговор**

Задай въпрос, който изисква оценка

Още за задаването на въпроси

**Трудно е да се отговори на добър въпрос –
а още по-трудно е да се зададе такъв!**

Ясно изисквай и поощрявай задаването на въпроси

**Увери се, че всеки е чул въпроса
Повтори го, ако е необходимо**

Изяснявай въпросите:

Отговаряй на въпросите възможно най-пряко:

**Проявявай такт, когато участниците повдигат
странични или твърде комплицирани въпроси
или задават въпроса заради самото задаване**

Още за лекции и презентации

Помисли преди всичко, защо ще трябва да изнесеш лекция или презентация за нещо, вместо да дадеш писмен материал на хората.

Когато изнасяш лекция или презентация, трябва да ангажираш слушателя по различни начини и често по по-добри начини, отколкото би направил това писмено

Помисли за лекцията и презентацията като за разговор, а не като за реч

Още за лекции и презентации

Ако ще произнесяш реч, по-добре я запиши и я раздай на хората

Ако ще четеш, това, което си написъл, раздай написаното и пусни участниците да си ходят;

Ангажирай участниците в своята лекция или презентация

Използвай визуални материали

Завърши по подобаващ начин лекцията или презентацията и го покажи с гласа, с поведението си.

